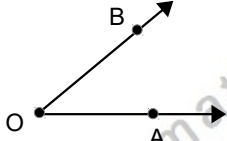

TRİGONOMETRİ - 1

YÖNLÜ AÇILAR VE YAYLAR

AÇI

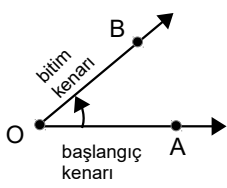
Başlangıç noktaları ortak olan iki ışının birleşim kümesine **açı**; bu ışınlar **açının kenarları (kolları)**; başlangıç noktasına ise **açının köşesi** denir.

$$[OB \cup [OA = \widehat{AOB}$$

Açıyı kenarlarının yazılış sırasına göre iki değişik biçimde okuyarak yönlendiririz

1. POZİTİF YÖNDE YÖNLENDİRİLMİŞ AÇI:

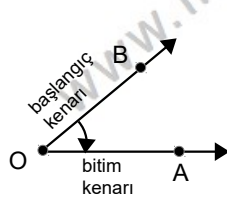

Başlangıç kenarından bitim kenarına saatin dönme yönünün tersi takip edilerek ulaşıyorsa bu açıya pozitif yönde

yönlendirilmiş açı denir.

$\widehat{AOB}$ 'nin yönü pozitiftir.

2. NEGATİF YÖNDE YÖNLENDİRİLMİŞ AÇI:

Başlangıç kenarından bitim kenarına saatin dönme yönü takip edilerek ulaşıyorsa bu açıya negatif yönde yönlendirilmiş açı denir.

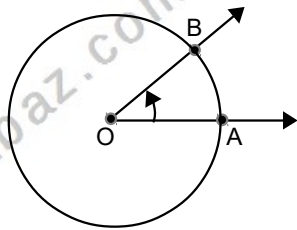
$\widehat{BOA}$ 'nin yönü negatiftir.

YÖNLÜ YAYLAR

O merkezli bir çember çizelim:

AB yayının yönü olarak AOB açısının yönü alınır.

Şekildeki AOB açısının yönü pozitif olduğundan AB yayının yönü pozitif olur. Burada, A noktası yay başlangıç, B ise yay bitim noktasıdır.

AÇI ÖLÇÜ BİRİMLERİ

Açıyı ölçmek demek açının kolları arasındaki açıklığı belirtmek demektir.

1) DERECE :

Bir çemberin çevresi 360 eş parçaya bölüldüğü zaman bu eş yay parçalarından birini gören; köşesi merkezde olan açının ölçüsüne 1 derece (1°) denir.

1° nin 60 ta birine 1 dakika ($1'$) denir.

$$1^\circ = 60'$$

$1'$ nin 60 ta birine 1 saniye ($1''$) denir.

$$1' = 60''$$

Bir açının ölçüsü a derece, b dakika ve c saniye ise bunu $a^\circ + b' + c''$ veya $a^\circ b' c''$ biçiminde gösteririz

SONUÇ

$$1^\circ = 60' = 3600''$$

Örnek...1 :

ölçüsü $4^\circ 12' 43''$ olan açının saniye cinsinden eşiti kaçtır

Örnek...2 :

$15873''$ lik açı kaç derece kaç dakika ve kaç saniyedir?

TRİGONOMETRİ – 1

YÖNLÜ AÇILAR VE YAYLAR

Örnek...3 :

Şıklarda verilen işlemleri yapınız

a) $50^{\circ} 25' 30'' + 34^{\circ} 18' 6''$

b) $75^{\circ} 18' 21'' + 53^{\circ} 56' 52''$

c) $75^{\circ} 18' 21'' - 53^{\circ} 56' 52''$

Örnek...4 :

Bir ABC üçgeninde $m(A)=121^{\circ}58'1''$ ve $m(B)=16^{\circ}34'59''$ ise $m(C)$ kaçtır?

2) RADYAN :

Bir çemberde yarıçap uzunluğunda bir yayı gören merkez açının ölçüsüne 1 radyan denir. Böylece çember yayının uzunluğu 2π radyan dır.

Derece D, radyan R ile gösterilirse açı ölçü birimleri arasında

$$\frac{D}{180} = \frac{R}{\pi} \text{ orantısı vardır.}$$

Örnek...5 :

Ölçüsü 120° olan açığı radyan türünden bulunuz.

Örnek...6 :

Ölçüsü $\frac{\pi}{5}$ radyan olan açığı derece türünden bulunuz.

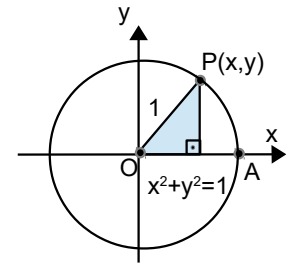
Örnek...7 :

Derece olarak verilmiş açılarının radyan karşılıklarını yazınız

0°	30°	45°	90°	180°	270°

BİRİM ÇEMBER

Analitik düzlemde merkezi $O(0,0)$ noktası ve yarıçapı 1 birim olan çembere **birim çember** (trigonometrik çember) denir.

Örnek...8 :

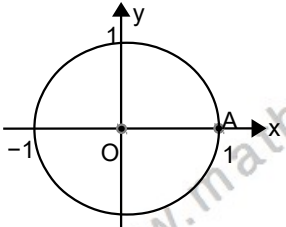
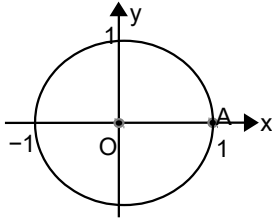
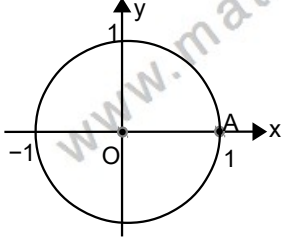
$L\left(\frac{1}{2}, k\right)$ noktası birim çember üzerinde ise k'nın alabileceği değerler çarpımı kaçtır?

TRİGONOMETRİ – 1

YÖNLÜ AÇILAR VE YAYLAR

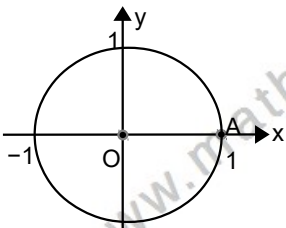
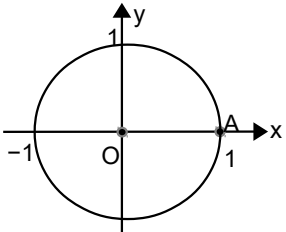
Örnek...9 :

Birim çemberde standart konuma yerleştirilmiş (yay başlangıç noktası (1,0) noktası ve dönme yönü pozitif yön) ölçüleri 120° , 480° ve -240° olan yayların bitim noktalarını işaretleyiniz.

Örnek...10 :

Birim çemberde $\frac{5\pi}{4}$, ve $-\frac{9\pi}{2}$ olan yayların bitim noktalarını işaretleyiniz.

AÇININ ESAS ÖLÇÜSÜ

Standart pozisyonda (köşesi orijin ve başlangıç kenarı Ox eksenini) verilmiş ve ölçüsü α olan açının birim çember üzerinde gördüğü yayın bitim noktası ile; standart pozisyonda ve ölçüsü $\alpha + k \cdot 360^\circ$ ($k \in \mathbb{Z}$) olan açının gördüğü yayın bitim noktası aynıdır.

ESAS ÖLÇÜ :

Bir açının ölçüsü derece olarak verilmişse $[0, 360)$ aralığındaki ; radyan olarak verilmişse $[0, 2\pi)$ aralığındaki değerine o açının **esas ölçüsü** denir.

SONUÇLAR

1. Açının esas ölçüsü negatif olamaz.
2. Açının esas ölçüsü bulunurken tam dönüşler çıkarılır.

Örnek...11 :

Aşağıda verilen açılarn esas ölçülerini bulunuz.

- a) 1100°
- b) 61400°
- c) -80°

TRİGONOMETRİ - 1

YÖNLÜ AÇILAR VE YAYLAR

---

d) -7000°

e) $\frac{53\pi}{5}$

e) $\frac{-53\pi}{5}$

f) $\frac{-23\pi}{3}$

f) $\frac{-219\pi}{4}$

www.matbaz.com

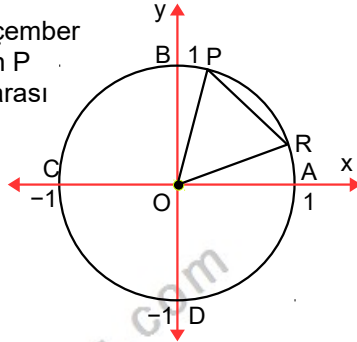
TRİGONOMETRİ – 1

YÖNLÜ AÇILAR VE YAYLAR

DEĞERLENDİRME

- 1) Ölçüsü -1220° olan açının esas ölçüsü kaç radyandır?

- 2) Yandaki birim çember üzerinde verilen P ve R noktaları arası uzaklık 1 birim olduğuna göre, $m(\widehat{POR})$ kaç derecedir?

- 3) Birim çember üzerindeki noktalardan, apsisi ordinatının 2 katı olan bir noktanın apsisi kaç olabilir?

- 4) $\frac{-70\pi}{6}$ radyanlık açının esas ölçüsü kaç radyandır?

- 5) Bir ABC üçgeninde $m(A)=101^\circ48'49''$ ve $m(B)=16^\circ34'52''$ ise $m(C)$ kaçtır?

- 6) $m(\hat{A})=100^\circ50'39''$ olduğuna göre, $\frac{m(\hat{A})}{3}$ kaç derece, kaç dakika ve kaç saniyedir?